

Előfizetési ár:

Vidéken: Helyitt: Értékpapírral 2 f. 50 kr. | Értékpapírral 2 f. 24 kr.
Félévre: 2 f. 40 kr. | Félévre: 1 f. 48 kr.
Eladási egyes számonként nincs.

HETILAP

Hirdetések és magánviták:

Hirdetések és magánviták minden izbeni ták négy hasábos gar-beiktatásnál még 10 plr. mond sora 3 p. kr., a bélyegdíj számítású.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

E lap szellemi és anyagi ügyeit illető minden levél a SZERKESZTŐSÉG-hez czímanzendő.

Börtmentellen leveleket csupán rendes levelezéinktől fogadunk el. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen a lap jelen ivnyi alakjában minden szerdán és szombaton délel.

Tartalom:

Falusi gondolatok. XII. J. E. — A temetők. — Büjti gondolatok. IV. — Athen (Lamartin után.) — Levelezés: Nagybánya. — Hírűzér. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Falusi gondolatok.

XII.

Márton-napon a gazda kapáját a higura teszi, ekéit elrakja s szobáiba vonul vagy városra megy. A munkás és zajos mezci életet egy csendesebb, szűkebb körü váltja fel — a házi és családi élet... A fák lombjai lehulltak, a tágas nagy mező egy kis udvar kerítésére s hajlékára szorítottok.

Mit csinál ilyenkor a város népe, a hírlapokban fel van jegyezve; én a falvak télszaki idejét veszem — most tavasz felé — rajzolás alá.

A földmivelő, a barmok és cselédség, meg a munkások nyári fáradaimait pihenik, s a mit közösen gyűjtöttek természetők szerint közösen élvezik.

A gazda a multtal vet számot, s a jövő terveit készíti. A gazdasszony a lehető anyagi kényelem érdekében fáradozik, s gyerekeit ápolja. Aztán az idegeneket a házi ur és aszszony jó szívvel látják. A magyar vendégszerető: kapuja, ajtója, régen szive is nyitva álla. Ezért gyakran is látogatják külföldiek és utazók. A ki egyszer megköszolja kenyerét, borát, nehezen válik meg tőle, mint a kullancs a test meleg részeitől.

Az egész falu népe otthon, a községi ügyek folyama megelevenül. Az egyház népessé lesz, mint minő aratáskor a mező, utczák és udvarok elevenek, zsbongók, mint tavasszal a barázdák.

Névnapokon s ünnepeken összegyülekeznek a rokonok és jóemberek. Foly a beszélgetés legtöbbnyire panaszosan kezdődve, olykor az emlékezet könyei között, s utoljára mégis — magyar szokás szerint — vigalomra fordulva. Meg van írva: sirva vigad a magyar!

Jól vagy teremtvé te szív! sem búna, sem örömmek állandó tanyája nem lehetsz. Szélsőség a vidámság, az a levertség állapota: feszített idegzetet föltételez mindkettő, s ha elpattanni nem akar, középpontokra kell visszatérnie. Jól vagy teremtvé te szív!

Menyegző és keresztelő két főörömét teszi a falusi életnek télen által A tél a legnemesebb, az okos állat szeretkezésének ideje — nem mint az alárendelteké, a tavasz és nyár. Ezek aztán valóban polgári ünnepek! Sokszor a fél falu jelen van, s örömeben az egész részesül. Különös jelentéket kaptak ezek kivált napjainkban.

A népek valami ösztönyszerű sejtelve van a dolog iránt. A sulygyen felbomlását népesedésben, vagyonban és hatalomban észreveszi, s helyreállítására néha tudtán kívül is a legbiztosabb léptekkel törekszik. A névben újabb időben nagyon válogatások kezdünk lenni; némelyik néven tíz husz fiu van. A földmivélés oly sok munkával és adóval járván, mindenki katonának szeretné nevelni fiát.

A szomszédi látogatások a falusi életnek télen által ismét egy igen kellemes oldala. És ez már most egész biztossággal történhetik.

Hát a vásárok százféle nemei? Az építési anyagokat, gazdasági szerszámokat, sokszor marhákat is télen szedi be a jó gazda, s haza is szállítja, hogy nyáron a drága időt ne kelljen evvel vesztegetni. Igaz, hogy a pénz, e minden vásárnak lelke, s mint mondják, a kornak istene, megrikult nálunk, vagy tán a lélekvándorlás törvényét követve, városokba vagy máshova bujt, átvándorolt; na de azért a minék meg kell lenni, meglesz; s utoljára is, ha az embernek nincs pénze, szüksége sincs, vagy hijába van; ennek is meglehetnek jószágos oldalai.

Es ezek a falusi gondolatok magán vonásai. . . Nézzük a kép másik oldalát.

A közérdekeknek — kivált szellemi téren — szintugy inkább elhet, többet áldozhat a gazda télen által. Él és áldozik-e valósággal? erre bajos felelni. Az értelmiségről azonban — némely körülmények méltatásával — el lehet mondani.

Irodalmunk roppant hivatását felfogjuk, s az irántai általános rokonszenv és tettleges pártolás közötti aránytalanságnak egyedül anyagi szegénységünk okozója. A méltánylás, kötelességérzet és honfui hűség bizonyára végtelenül nagyobb lelünkben, mint a hányagság vagy nemzeterdeink fel nem fogása.

Az oly sok ideig megakadva volt egyesületi munkásság iránt naponta több figyelem kezd ébredni, s csak gyógyuljanak be néműleg a közvagyonosodáson ejtett sebek, nyugodjanak meg a kedélyek, azokban részt venni s általok saját érdekeit és a hon javát előmozdítani a falusi gazdaközlet nem késend. Midőn valamely egyesület egy vagy más osztálynak életbevágó, legerősb érdekeit képviseli, s ezt azon osztály átlája, akkor a csatlakozás keshetik, de előbb utóbb bizonyosan bekövetkezik. Utoljára is érdekek határoznak a társadalmi mint politikai viszonyok felett, s minden benső erővel és sulylyal bíró érdek, okvetlen érvényességre fogja magát felküzdeni.

Epen ebben bizva. várjuk a gazdasági egyesület részvényveszési felszólítását, melynek sikere állítasom fölöl, ugy hiszem, ország-szerte fényes biznyságot teend.

Hát a tűzkármentő egyesület Maros és Háromszék kerületeiben hogy állanak? Menynyi jót eszközöltek ezek hajdon azon székek kebelében! Kár lenne, ha örökre megszűnteknek kellene hinnünk, épen most, mikor azokra legnagyobb szükség, és a mikor a m. kormány a közvagyonosság emelésére anynyit tesz.

Az országos uj köuthálózat, már most, miután keserűje elmúlt, szintén kedvező hatást gyakorol a vidéki közszellemre. Igaz ugyan, hogy sokacska napszámunkba, olykor még egy-egy kis büntetésbe is került; na de immár meg van. Most nincs egyéb hátra, minthogy legyen mit eladnunk s mivel venni, vagy is hogy a közlekedés élénk legyen. Azt a kis vámoctkat megfizetjük, s belőle ismét jó utak fognak számunkra készíteni.

Csak avval a Marossal is csinálnának már valamit! Mert nekünk székeleyekül a vasút áldásaiban közelebről részünk alig ha lesz. Ellenben amolyan balatoni vagy tisztai gőzhajózás, mely bár Maros-Vásárhelyig feljöne, gabonatermésünknek nevezetes lendületet adna. Ezt annyival inkább ohajtanók, mivel a statuskincstárba mi is tetemes adóösszeeggel járulnánk.

Az ujonnan alapított kórházakat ismét, alig van ember, a ki örömmel ne nézné. Pénzbe került biz az, és sok mindenféle napszámba és segítségbe, még pedig leginkább magunknak. Na de megvannak hála istennek! S már most fennállva látni, s ha megszorul a szegény ember, magát bennök meg is gyógyíthatatni, hőven felér az elhullatott veritékekkel.

Ezek azon közérdekek, melyeknek büvös karikájában forog a falusi gazdának, a népek ezereinek eszméjára; ezek teszik az egyszerű földész hallgatásának és beszédeinek, apró örömeinek és apró bajainak, vágyai- és reményeinek egész világát.

Nekik joguk van így érezni — felsőbb hatalmaktól és egyesített akarattal függ azokat igékké, valóságokká, közboldogság alapjaivá tenni.

Végzem sokak előtt unalmas falusi gondolatimat. Az éjszaki szél nem süvölt oly februári vadsággal, mint eddig szokott; szelidül a légkörny, a fecskék, a tavasz előhírnökei megérkeztek. Isten veled falu, helytülés és tudományoskodás! Megyek ckémhez, szántom a földet, vetem belé búna, és reménynek magvait, hogy teremjen számomra öröm- és valóvirágot; szántuk a földet s vessük bele a szorgalom és takarékoság vetését, hogy teremje meg hazánkra nézve a jólétnek gyümölcsét. A fecske szólit; isten velünk s gondviselése.

J. E.

A temetők.

Nem képzelünk oly eltompult embert, a ki bizonyos fájdalomt ne érezzen kebelében. midőn belép azon helyre, melyet mi temetőnek szoktunk nevezni. Hiszen az élet fáradaimai után mindnyájan itt találunk menhelyet, itt találjuk fel elvégre is állandó lak- és nyughelyünket, s ha látjuk, hogy épen ezen helyek olyanok, mintha valami földingás dult volna rajtok, némely gödrök besülyedve, másokan kisebb nagyobb tátogó lyukak, különböző felhányt földcsomók, összevisszahányt kövek, közbe-közbe elrothadt koporsó és csontdarabok, mindenféle hurjány és gaz egészitük ki ábrázatát, elborzadva kérdehetjük magunktól, ez-é azon hely, mely elhunyt kedveseinkkel egyesít, hol a végnyugalom hosszu álmát alanni fogjuk.

Valóban temetőnk külszine, ha nem tudnók is, elárulná, hogy azon helyek a halálnak, a minden földiek szétrombolóának van szentelve! Pedig ezeknek kerteknek kellene lenni, melyekbe kedveseink tetemeti beplántáljuk, hogy a vallás biztatása szerint egykor dicsőségteljesen felvirágozzanak.

Temetőink a halál borzadalmait csak nevelni képesek bennünk; az élet aggodalmait

még azzal is növelik, hogy halál után sem nyughatunk biztosan az összevisszahányt dom- bok alatt. Ellenben ha oly temetőt látunk, melyet simított talaj szeldelnek, hol gondosan alakított, arányértékes sorokban fekvő, vi- rágokkal s más díszes növényekkel díszelő sírgödörök vannak, ott a halál fájdalma is eny- hül, elgondolván, hogy kedveseink mellett csendesen fogunk pihenni, s hátrahagyottaink a gyászköntös levelésével nem fognak elfe- ledni, hanem tavasszal és nyáron eljönnek, s hideg nyughelyeink hantjait virágokkal díszé- sitendik, s azok illatjában szellemünk, szere- tetünk illatjára szálland fel feljök.

A szép érteke és a halottak iránti ke- gyelet egyaránt parancsolják, hogy temetőink állapotjáról a jövőben másképen gondoskod- junk, mint gondoskodtunk a múltban. Ez a községeknek, vallástestületeknek, erkölcsi kö- telessége; a papoktól pedig menthetetlen hiba, ha e tekintetben a népet serkenteni, vezetni elmulasztják.

A mely község azon állapotban lenne, hogy új temetőt kell beállítania — a mely eset nem egy helyt fordulhat elé, miután nem régi felsőbb rendeletek a helységek kebelében benn létező temetők bezárását, s a helységek ke- belén kívül újak állítását rendelik — tekintetbe kellene venni azt, hogy a temetőnek szánt hely olyan legyen, a mely megfelel a cél- nak, azaz legyen a béke és nyugalom laka.

Ha az illő hely ki van nézve és meg- állapítva, területe mekkoraságát a községi lel- kek száma arányához kell szabni, hogy min- den esetre inkább legyen nagy mint kicsi, ne hogy évek teltével vagy a halandóság előre nem látható szaporodásával megszüküljén, ré- gíbb sírokat kelljen bolgynni, felásni. Hogy kellően jó móddal körül kell keríteni, az a főbb teendők közé tartozik. Ez után a felosz- tás következik. E tekintetben az első teendők közé tartozik az, hogy az egészet illő utak- kal és járdákkal egy oszsa táblákra az ember, hogy az szabályossága által mind a jó izlést kielégítse, mind pedig az egyes sírgö- drök fenntartásának kedvezzen, a sorban kö- vetkező gödrök egymással egyenlő távolság- ban legyenek, még pedig annyira, hogy az egyik ásása a másik beomlását ne vonja ma- ga után.

Az egész elrendezésénél azon nézet tekin- tetbe veendő, ha vajjon a sírgödörök minden- kire nézve egymásután következzenek-e, vagy pedig egyes családok vagy testületek számára bizonyos helyeket kiszakaszsanak? Halál után mindenki egyenlő, tehát a sír sorban szakadat- lanul következzenek egyik a másik után, mond- ják némelyek. Azonban az egyenlőség esz- méje sértése nélkül a szív kegyes érzemé- nyeinek is lehet hódolni. A porralételben mind- nyájan egyenlők vagyunk, de a szívnek jól esik tudhatni, hogy a kiket a halál egymástól elválaszt, azokat a sír egymással viszont egye- sít. Miért kelljen a fájdalmat az által is nö- velni, hogy a kinek az apja netalán a sír- gödrök első sorában áll, az anyjéé tán a har- madik, az ötödikben nőjeé, a másban kedves magzatáé, s az övé alól valamelyik szöglet- ben leend?

Minthogy tehát a folytonos sorba való temetkezést semmi alapos szükség nem pa- rancsolja, a családok gyöngéd érzelmeit te- kintetbe vevő felosztása a temetőknek a leg- helyesebb. Az ily módoni elosztást a legkön- nyebben egy létesítheti, hogy a családi teme- tők a sírkert széleire köröskörül jöjjenek, a külsőtemetőnek pedig a közép legyen szánya.

Hogy miképpen kelljen aztán az egész temetőt és az egyes sírgödöröket úgy feldíszí- teni, hogy ez az esztétikai érzetnek és a ke- gyelet sugallatainak megfelelően, röviden el- mondjuk.

A temető felékitése általán annak fákkal és cserjékkel illő beültetésében áll. Fákat leg- jobban alkalmazhatni a főbb utak mellé sze- gélyzetül és sétányul, a cserjéket legcélszerű- nyosabb csoportozatokba ültetni a bejárókhöz

és szegletekbe. Azonban az ültetendő fák vá- lasztásában ovatosoknak kell lennünk; minde- nek előtt azoknak a hely jelleméhez kell al- kalmazva lenni, legkevésbé lehet gyümölcs- fákat alkalmazni, mert nagyon kellemetlen do- log lenne embertársaink porladozó testeiről táplálkozni; továbbá oly fákat kell választani- nunk, melyek nagyságra találjanak a helyi vi- szonyokkal, ugyan is igen magasra nővő fák épen ugy nincsenek helyöken egy kisedet te- metőben mikint pl. a törpe akác egy igen tágiosban. Nagyobb temetőkben igen czélará- nyos a hárs, bikk, szil és platan, kisebbek- ben a különböző nemű akácok, a bújafa és a fűz némely fajai.

Ha a téri és pénzviszonyok engedik, igen illő dolog a temető közepébe, vagy ha van valamely emelkedett helyre előfákból egy kört alakítani, hol gyászbeszédet lehessen tartani, ez által az új sír körüli nagy tolongást és a szomszédos sírok eltapodását, a netalán létező díszítvények megsérítését könnyen kikerülhetni. Szép és hasznos dolog volna még ily körök- ben kis kápolnát, vagy kúpos lugost is építeni, hogy temetéseik alkalmával a halott végtisz- tetelére sereglőt barátok, siralmas rokonok az idő mostohaságaitól megóvassanak, de ez inkább a temetőköz hely nagyszerűségére és a kényelemre tartozván nem elkerülhetlenül szükséges. Az ily elkülönített helyek kivált a helység és általán a hazá legtisztelendő és leg- inkább szeretett emberei emlékének lehetné- nek szentelve, az utókor időtisztelete és há- lás megemlékezése jeléül.

Ha a szépészeti izléssel és halottaink iránti kegyelettel nagyon öszhangzó, hogy temet- kező helyeink különleg illendően legyenek rendezve, hasanlólag kötelességünk az egyes sírok illő feldíszítése is. Fényezés itt legke- vésbé van helyén, a hely komoly, az itt fel- merülő emlékek fájdalmas, azért itt minden- nek egyszerűnek, inepélyesnek kell lenni, legyen az érc, kő vagy fa Nagyon kelleme- sen esik a szemnek és egyszerűsége a hátra- maradt részéről nagy kegyeletet és jó in- dulatot tanusít, s azok éber szeretetök bizo- nyítványául szolgál, ha az egyes sírok kis kertecskékké alakítva, jelvényes virágokkal be- vannak ültetve; azonban kirívó vörös, sárga stb. színeket kerülni kell, mert ezek nem a bánat és kegyelet jelei, pipacs s ehhez hasonló virágok helyet fiatal hajadon sírhalmára ró- zszát, mely szépséget, és liliumot, mely sze- lidségét ábrázolja kell ültetnünk.

Az ilyetén feldíszítésről a hátramaradott keservek gondoskodnak, de azon szeren- csétlenek sírjairól is gondoskodnunk kell, kik egy megszorodott szívet sem hagynak ma- guk után, kiknek senki sem ápolja kedves em- lékét; mindenkinek legyen sírjánál legalább egy egyszerű emlék, kereszt, vagy egy bo- kor; a sírásók a legszebb helyen halott sírját is szépen halmazzák fel, zöld hantokkal és rásztal rakják ki, mindegyiket egyaránt, hogy mind az egyes halmok szépek legyenek, s az egészben öszhangzás legyen.

Néha egy óra lezajló örömeit igen drá- gán megvásároljuk, miért ne tehetnénk ked- ves halottainkért is valamit azok iránti kegye- letünk és szeretetünk tanúsításául.

A hírlapirodalom már csak nem unalo- mig foglalkozott e tárggyal, s még is alig van hazánkban egy pár rendezett, csinos, gond- dal ápolat temető; lehetetlen nem szégyelle- nünk, kivált ha meggondoljuk, mily kevés fá- radságba és költségbe kerülne ez valamint falu helyeken, egy városainkban.

Büjti gondolatok.

IV.

A centralisatio férfit és nőt mindinkább szorít le a politikai pályáról; a nagy világ, emberiség, haza szent ügye mind inkább csak töviskoszorukat kezd teremni; egyedül a csa-

ládi kör boldogsága marad fenn, nem csak ne- künk, de egész Európának.

A családi kör terét semmi ellenségnek sem szabad feladnunk, senkit sem szabad be- le bocsátanunk, ki ott a bizalom életgyökerén rágódhatnék. Összetartó, erős családi élet lé- tezésünk föltétele. Miként erős gyermekekből erőteljes férfiak, s erőteljes férfiakból rendit- hetlen tömegek lesznek: aként teszi az egyes családok szilárdsága a nemzet életerejét.

S mind ez a nőneműtől függ: az ő ke- zébe van a természetűtől letéve a családi élet üdve, holdogsága, pokla, kárhozata.

És hány van nőink között, ki a nagy hivatással számot vetett. A gyermek legtöbb helyt, ugy nő fel, mintha kötéltánczosnak vagy pajádzónak neveltetnék; a nagy leány még hétköznapi is mint anyai márványalka, kikre csak a divalátus üvegharangja kellene; s hány nő nincs, ki reggeltől estvíg templomban ülne, ha az Ovid által leirt hir temploma ma is ál- lana, hová a világ négy részéről szárnyaltak össze a kőszá hírek.

Tisztelet azoknak, kik fenségés kivétel- kép állanak, kik hála az egének még elegend- vannak; s kik ha nem lennének, attól kel- lene Európában tartani, hogy maholnap a nő és férfi gyermekeivel álland mint két ellen- ség szemben egymással.

Borzasztó azon hézag, mely a férfi és nőnem, férj és nő között nyílt: maholnap egy- mást alig fogjuk érteni. A nő követelés ma- holnap mint ukáz fog hangzani.

Veszélyes ábrándosság kezd túlnyomóvá lenni a kedélyeken: a nő mind ábrándosabb, a férfi mind hidegebb lesz. A férfi a lemondás, a nő a követelés szerepét vette fel. Fel- cseréljük a szerepeket, s a társadalmat egy új forradalmi bukás elébe viszszük. Most ná- lunk elvesztet az urbéresék; s a családi for- radalom családtagok vesztesévé fenyeget.

Fényezés és ábránd, ez édes hangu két szyren van ellenünk fölbérelve. A mult számban az elsőnek, most az utolsóknak nézzünk szemébe.

Egy nő többet tehet egy profétánál: azt mondja szent Péter. S mert e nagy hatalmat el kell ismernünk, kétszeres aggodalom tölt el jövönk iránt, ha az nem intéztetik helyes el- vek szerint.

A költő azt mondja a „Vadonfiá”ban: a nő születik, hogy szüljön és szolgáljon. A vadonfia maig is úgy hiszi, és boldog: míg a polgárosult világ ez egykori ténnyt csaknem egészen ellenkezőre cserélte.

A nő most arra véli születni magát, hogy mint leány bámultassék, s mint nő szolgáltatás- sák. A leány előtt érzélgés, turbékolás a leg- magasabb férfi erény; míg a nő királynét kíván játszani, ki csak elnézésre, engedelmes- kedésre számíthat.

Hány leány nincs, ki szeret és szerette- tik: s a legedesebb perczek ölen, egy gaz- dag férjre gondol. Alig akar egy szegényebb- hez menni mint önmaga: nem gondolkodik meg, hogy ha a férfiak is így gondolkodnának, min- denik gazdagabbat keresve, soha sem lenne a földön egyetlen házasság.

Hány leány nincs, kinek még csak eszé- be sem jut, hogy egykori hite csalódással, re- ménye lemondással, s szeretete szenvedéssé válhat. A kezében hiszi mindenik a gazdaggá, imádottá lehetős oklevelét, mert tán szép, mert jól zongoráz, szépen tánczol, izletesen öltözik. S mi teszi? az ábránd.

Mert az említett tulajdonokkal bírnak, a legutolsóbb igényeket formálják a élettől, tár- sadalomtól: a férfinak, ha kezére akar szá- mitni, kész hadvezérnek, virtuoznak, költőnek, Monte Cristónak kell lenni, hogy ábrándjait betöltsé. Mi teszi mind ezt? a fényezés és ábránd. Alig van nő, ki reá gondolt volna, hogy a fiatal ember egy reggeli nap, mely csak emelkedni képes; meg a nő egy virágos partu folyam, mely forrásától kezdve minden léptével csak lejjebb száll, alantabb vidékek- re esik.

000 A férfiaknak soha sem volt nagyobb lelkesítő reményök mint most; s hol az a nagy czél, lelkesítő nagy remény, mit a nőnem magának mondhat. A fényűzés és ábránd, még a szerelmet is túl a sirra halasztja. Pedig miként egyesek, úgy tömegek csak nagy remények, nemes nagyszerű czélok ohajtása mellett tarthatják fenn szellemük rugékonyságát. Nagy remény, nagy gondolat nélkül börtön az élet, börtön a szív.

A nőnem feledni látszik azon óriási gondolatot, czélt, reményt, mire a természet által van hivatva: — a családiaságot, a férfiakkal czélra munkálást. Ok status akarnak a statusban; egy új amazon-oroszágot.

A férfiak szerepeit maguknak ohajtanák. Ragyogni, nem melegíteni; fényleni, nem boldogítani akarnak. A házi élet oltárát, meleg tüzhelyét lerontaták, helyébe pipere-asztalt állítanak; s a házi élet oly silány, vadon, kietlen lett, hogy a férjet honn maholnap csak a költséges szivar mámorja fogja boldogítani, melegíteni; vagy az, ha házában kívül keres elszóródást.

Hős, tudós, művész, gazdag akar lenni ma a nő, s miként kevés gondol arra, hogy magais szerezen; úgy nem gondol arra, hogy a hősök, művészek pályáján, míg élnek csak tövis terem, s csak miután meghaltak, fakad fel nyomukon a rózsza, virul fel a koszoru.

A hős és művész egy boldog perczéért gyakran oda adná multját, jelenét, jövőjét, hogy érezhesse mit tesz a boldogság; és a gyenge nő, hogy ragyoghasson, kitépi kebléből a szívet, mely egyedül boldogít; szárnyaira bocsátja a nagyra vágyás minden szenvedélyét, mely orkántként tépi ki a házi élet kertjéből a virágokat, melyeket tán a férj könyve öntöze.

Nem gondolják meg, hogy a harczter egy Plater Emilia grófnőnek, a helyett, hogy babért termelt volna, elhozta azt, hogy egy kunyhóban kétségbeesetten, nyomorultul hala el. Míg egy férfi elébe megy ellenségének és vele megharcol: egy Cleopatra királyné fénytermeibe várja elleneit, s ott kígyóval maraja agyon magát.

Az orlanszi szűz megszabadítá Franciaországot az angoloktól, s a néptömeg, mely a férfiak dicsőségét is sárral dobálja: őt mint boszorkányt máglyán égelt még Minő nyomorult jutalmak!

A művészi pálya jutalma legtöbbször hasonlít a Krisztina királynééhoz, ki tudomány-szeretetéből lelépett Svédhon trónáról, Romába ment lakni: s ki egy népet boldogíthatott volna, szánalom tárgya volt míg élt, szánalom tárgya lesz azon keveseknek, kik tán reá emlékeznek. Pallás fejébe ütötte Arachnének a vetőltöt, mivel vele versenyt szőtt, s Arachné magát szégyenében megölte, s pókká változott. Hirtrege ugyan, de hány írónőt nem utaltak már fakanálhoz, mi által örökre guny tárgyává lőnek.

A hivatott geniust nem ohajjuk vissza-leptetni. A nő-szellem szintoly nemes, hatalmas és kiható, mint a férfié; de csak a valódi genius. A vágy még nem tehetség, miként egy polka elklímperozása még nem zongorázás. Ne téveszszük össze az eszméket, ne a szerepeket.

A házi kör koszoruzá, halhatatlanítá a bálványozottabb női neveket. Egy Hero, kiért Leander, Abidosból Sestosba, éjjenként egy egész tengert usza át; egy Julia, kiért Romeo magát meggyilkolja: mi gyönyörű költészeti tárgyak? És Helena, a görög nő, kit elrabolnak, s kiért egész Görögország fegyverre kél; a romai Lucretia, kin mert erőszakot tette királya, trónát dönték meg: a legfensége-sebb példányok, s mindezeket a házi élet, a családi erény idézte elő.

A nő rendeltetése nem az, hogy maga kösse fel a kardot, hanem hogy a férfi oldalára köttesse azt; nem a két strimfliskedés hanem, hogy a tudománynak és művészetnek fiaikat, ifjakat neveljen.

Böven elég tér maradt fenn számukra ezeken kívül is a társadalomban, mint: anyáknak, nőeknek, honleányoknak. Mint anyának a nevelés szent ügye; mint nőnek a családi kör kormányzása; mint honleányoknak és embernek mennyi minden.

Itt egy nyomorultat segíteni, ki karját ki tudja hol hagya; ott egy árva fogni fel az utcáról; leányöveldek állítását segíteni; azt látogatni, a szegényeket könyvekkel látni el; tul egy feledett s mégsem feledhető porlani indult sirdombot felhanyatni, virágokkal beültetni; majd egy elhunyt nagy, de szegény honfi árvaát ápolás alá venni; tovább egy szép talentomnak pártfogókat szerezni; egy csüggedni indult tehetséget, szóval, tettel pályájának megtartani; buzogni az irodalom, színészet, nemzeti nyelv szent ügye mellett, mint-hogy a nemzet fajának gyökere a nyelv, sat. oh elég tér maradt fenn nőink számára a társadalomban! Ok lévén a földi élet vigasztaló anyagai: minden léptükben a boldogítás egy-egy virága nyíthat. Boldogítani családilag azokat, kik küzdenek, eldesíteni a megkeseredett hazát, kívánatossá, erőssé tenni a családi életet: a földi angyalok, s különösen e nemzedék elhivatása.

Athen. *)

18. August 1832.

Reggeli 3 órakor felvonok a horgonyokat. Egy kedvező szél az atheni tengerből kirugó előfokhoz közelíteni enged. Időrül időre derül az ég, s az előttünk emelkedő colonnai fokozatot engedni látunk. Ma éjszaka ezen oszlopok közt horgonyokat vetni remélünk, s Plátonak dicső emlékit megjutítani, ki kétezer évek előtt épen ezen helyen, Sunnium előfokán csendes elmélkedések közt élt. Pillantásaim nem tudám elfordítani azon tájról, hol Athene hegyei emelkednek, s honnét a bennünket gátoló szelek nyomulnak. Egy csolnakot kérék Cunes d'Ornano kapitánytól, hogy Aeginába menjek a kormányzóhoz; útközbe találom őt a tengeren, s együtt térünk hajómra vissza. Egy jeles miveltűség, szellemű társalgású férfi: Görögországról, jövődjéről s jeleni nagyságáról beszélénk; fájdalommal kell nézmem, hogy Görögthonban a vallásos buzgalom merőben kialudt; a tudatlan papságot megvetik; a kereskedői szellemnek nincs elég benső ereje egy népet újjászületésre segíteni; én féltem ezen népet: az európai első szakadások alkalmával új virragások fognak támadni, mikép Olaszthonban. Bátor és mély belátású férfiak, kitünő egyének, de semmi egyesítő köté: — Itt görögök, de nincs nemzet!

A szél egészen elcsendesül, s hat óraig minden mozgás nélkül uszunk Athen átlátszó s színes ködbe burkolt tengerén. Az Aeoropolis s a Párthenon mint oltár emelkedik 3 mért-földni távra előttünk, s messzire rugnak a pentheliai Hymettus, Anchesmos hegyek elébe; valójában Athen az istenek oltára, a legszebb alap, melyre az eltölt szazadok az emberiség emlék-ozslopát emelheték! Ma kinézése komor, sötét, pusztá és sivatag; egy kő a szíven; semmi eleven, semmi zöld, semmi élet, semmi kies; egy kimerült természet, melyet csak isten egyedül eleveníthet fel; a szabadság arra nem volna elégséges; a költő s festő szemeinek, ezen kopár hegyekre, ezen meredek fokokra templom romjaikkal, ezen iszapos, kódarabokkal telt pusztákra, melyeknek

semmi egyebek mint hangzó nevek, ez van írva: „Ez oda van.“ Egy titokteljes ország, mely egy isten átka vagy profétai szó által látszik lesújtva lenni; egy Jerusalema a nemzeteknek, melybe még sirok sincsenek több! ez benyomata Athenének s Attika minden partjainak, benyomata a szigetek és Peloponnesznak.

Augustus 19-én reggel Pyreusba megérkezve; horgonyt bocsátunk. A lovak a Pyreus partjánál várakoznak reánk; felülünk. Egy szamarat találok, melyre egy fejrénpi nyeret helyezünk Julia számára; utnak indulunk. Egy félmértföldnyire a föld ámbár mivelhető lenne, még is kopár s miveletlen. A törökök háboruzás ideje alatt a tengerig vonuló olajfa erdőt elégették; néhány fekete törzsökök állnak még. Olaj és fügefákból kis erdőhez érének, mely az Athene körüli hegycsoportozatot zöld szalagként körülövedzi. A Themistokles által épített fal-alap hosszában megynük, mely a Pyréust a várossal köti egybe. — Egy néhány törökös, vonó-kút formájú viztartók, melyeket mezei faragatlan kőmedrek vesznek körül, láthatók. Görög pornép, s néhány török katona heverik körül egymásnak vizet adva. Végtére azon magas töltésnél s fekete sziklánál, melyen a Parthenon emelkedik haladunk el. A Parthenon maga nem tetszik nagyobbnak, sőt mennél közelebb érünk annál inkább kisebbéni látszik. A művészet ezen épületnek, a legszebbnek, melyet emberi kezek építének, minden idők bírálatá után nem felel meg, így látva, várakozásunknak; s az utazóknak azon pompás leírásai, a költőknek gyönyörű festéseik szomorán esnek szívkünkre, a leírástól oly messze látni a valót állani, nincs megaranyozva, rajta mintegy megkövesedve a görög nap arany sugárai; nem lebeg az egénybe, mint lég-sziget, egy isteni emléket tart; nem csillámlik át tengeren és száraz földön, mint világító torony, mely mondja: Itt — van Athen! Itt merité ki az ember lángeszét, s daczol az utókorral! — nem, semmi mindezekből. Tetején rendetlen feketés falat láthatni emelkedni, fejez foltokkal pettyegtetett. Ezen foltok márványok, omladék emlékek, melyek az Aeoropolist még Phidiás és Perikles előtt már koronázták. Ezen falakon, melyeken több falak is rendes távolságra nyomulnak egymáshoz, melyek tartják, egy négyeszegű bizanczi torony áll; fedezete venecziai. Egy széles dombot fognak körül, mely Theseus városának majd minden emlékeit magába foglalja. Legszélső részén ezen hegynek az egeumi tenger felett mutatkozik a Parthenon vagy a Minerva temploma. Ezen sötét oszlopzatu templom imitált fejez fényes foltokkal van jegyezve: ezek maradványai a török ágyuk lövéseinek, vagy a nép rombolók pörölyeinek. Formájuk hosszukó négyeszegű; kicsiny s alacsony alkotásúnak látszik. Nem mondja magáról: „Én vagyok, a Parthenon én vagyok; én semmi más nem lehetek.“

Meg kell kérdezni vezetőnket, s még felelete után is kételkedve nézzük. Továbbá, alyán az Aeoropolisnak, egy sötét alacsony kapu alatt haladunk át, mely alatt gazdag s szép fegyverzet mellett néhány rongyoltott török fekszik, s Athenben vagyunk.

(Folyt. köv.)

LEVELEZÉS.

Nagybánya mart. 26-kán.

A nagybánya-vidéki arany és ezüst kohóknak 2000 mázsa ólmot kelletvén Pestre felküldeni; arra árlejítés hirdettetvén, a nagybányai kereskedők közül senki nem vállaltván, egy sziner-váralyai izraelita vette fel mázsját 3 frt 20 krért Pestig; ki most hajót vásárolván, Szolnokig azt vizen szállítandja.

Miután a nagybányaiak a szállítás tervét megtudták, melyet a vállalkozó csak akkor

*) A maholnap ismét csatatérre lehet Görögország ismertetésére nem adhatunk valami kedvesebb olvasmányt, mintha Lamartine keleti utazásából vesznük töredékeket. S ezt annyival szivesebben tesszük, minthogy azt lelkesebb asszonyaink egyikének köszönhetjük, ki a szép utleírás fordítását csaknem egészen bevégezte már. Szerk.

tett nyilvánossá midőn a kötelezvény kezében volt, csaknem hajokat tépték és tépik, mivel ki van számítva, hogy bármint esetben is a vállalkozónak 2000 pftot legalább is kell nyerni.

Folyó hó 24-kén nagy dörgés és villámlással vegyített hó-zivatar volt, s az óta a hó oly szaporán esik, hogy a két lábat már felülhaladta; tehát lesz víz az ólom szállításhoz. Szegény speculások!

Niemecsek mű-lovar társulatának két tagja Venig János és Amalia Marmaros-Szigetről babonás jóslgatás miatt kötött utlevéllel utasítottak hazájokba; de oda meg nem érkezvén, körözve vannak.

Végül nem tartom feleslegesnek említeni, hogy a farsanyi utolsó napjai egyikén Nagy-bánya és Felsőbánya lelkes tagjai egyesülvén, Felsőbányán egy fényes táncvigalmat rendeztek a Garay-árvák felségelésére. Mi volt az eredmény, nem tudom.

A nagy harang.

H I R F Ū Z É R.

*Erdély összes tanodáiban a mult évben 121 ifju jelentkezett érettségi vizsgálatra, a kik közül 115 a vizsgálatot kiállván, 111 érettségi bizonyítványt nyert, a többi 4 egy évre lön visszavetve.

— A Prágában építendő cseh nemzeti színház épület tervére 6 hónapi pályázat van nyitva. A legjobb terv 1000 frtot nyer, a legmegközelítőbb 300 frtot. A cseheknek alapítani, nekünk csak fenntartani kell a színészetet, s ne tudnók ezt tenni?

— A bécsi „Presse“ szerént a burgonyavész elleni szerek közül egy sem oly határozó, mint ha az ember ujból eredeti amerikai magot vet, mert a vész a 300 év óta átültetett növény elfajzásában gyökerezik. Ily eredeti burgonyamagot lehet venni Bécsben Schober Ferencz, udvari magarustól. A ki egyenesen Peruból hozatá Egy lat 2 pft, s elég egy hold föld bévetésére.

— Bécs nevezetességei egy csirkeköltő-intézzettel szaporodtak. A tyúkok tehát szegre akaszthatják anyai gondjait.

— „Török mozgalma 1730-ban“ — czim alatt jelent meg Jókai azon regénye, a mely a Délibáiban mint „Balkáni harcz“ annyi tetszésben részesült. Ára 1 frt. 30 kr.

— A magyar n. muzeum épületében Pesten majus 6, 7, 8 és 9 napjain virág és más kert termények kiállítása lesz.

— A mult évben 73 hajó épült az austriai hajógyárokban, összesen 17,741 tonna-tartalommal.

— A pesti müegylet 1840 óta áll fenn.

s ez időtől fogva mostanig mintegy 14,000 részvényest számlált, a kiktől 72,000 frtot vett he. Ez összegből 272 képet vásárolt s mintegy 50,000 frtot fordított a hazai művészet emelésére. Hány tagot is számlál Erdélyből e derék egylet?

— A bécsi polytechnicum növendékei 100 pftot küldtek a Garay árváinak. Derék ifjak!

— Több hamburgi ház jelentékeny szerződést kötött magyar kereskedőkkel apró marhák szállítására.

— A magyar nép ha most nem lesz tudóssá, hát soha! Ismét két irodalmi vállalat van kilátásban a nép számára. Csengeri és b. Kemény a „Magyar nép könyvtár“ szerkesztik s Friebeis István „A magyar nép könyvtára“ czim alatt egy 24 ívből álló népies munkát indit meg. Mindkét vállalat a legjobb hangzásu nevekkel bir. Mi szívünkbeli ohajunk nekik sikert, csak félünk, hogy egyszerre igen sok.

— Spitzenbergben egy 6 lábú, Mirkovicz nevű faluban pedig egy két fejű bárány született. A rendkívüliségekből nem fogunk ki.

— A dunagőzhajózási társulat a Marost hajózhatóvá akarja tenni; s a folyam medre megvizsgálására egy bizottmányt fog kiküldeni.

PIACZI ÁRAK.	váltóban.	Alsó austriai mérő.																						
		Buza.		Elegy buza		Rozs		Árpa		Zab		Törökbuza		Pityóka		Széna		Fa		Hus		Gyertya		
		ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	
Kolozsvár	mart.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torda	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Hunyad	„ 31-kén	13	5	10	52	7	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dézs	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enyed	„ 31-kén	13	34	10	34	7	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K. Fejérvár	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beszterce	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz. Udvarhely	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N. Várad	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Agio. Bécs april 1-én: arany: — ezüst 41 1/2.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS. (343) Áresőkentési hirdetmény.

A magas cs. kir. országos pénzügyi igazgatóság idei januarius 22-dik napján 34271 1853 szám alatt költ rendelet következtében, a thordai cs. kir. sóhivatalnál lévő acerialis épületek kijavítási munkáit felett folyó 1854-dik év aprilis 8-kán délelőtti 10 órakor a tordai cs. k. sóhivatal irodájában nyilvános áresőkentés fog tartatni.

A felkiáltó ár léssen ezen kijavítandó épületek részleteinek meghatározott munkáibére, u. m.

A sóraktárnál léendő kijavításokért 244 ft. 19 kr.

A mázsaszküldi szállásnál léendő kijavításokért 824 ft. 32 kr.

Az irnoki szállásnál léendő kijavításokért 586 ft. 29 kr.

Az almászamesteri szállásnál léendő kijavításokért 126 ft. 28 3/4 kr.

A főmászamesteri szállásnál léendő kijavításokért 944 ft. 28 3/4 kr.

Az ellenőri szállásnál léendő kijavításokért 652 ft. 48 3/4 kr. pengő pénzben.

Felszólítanak tehát ezenel a vállalkozók a fenn kijelölt napon és órán a 10 % bánatpénzzel, a mely a következő kijavítandó épületeknél u. m.

I-ör a raktárnál . . . 24 ft. 25 3/4 kr.

II-ör a mázsaszküldi szállásnál . . . 82 ft. 27 1/4 kr.

III-ör az irnoki szállásnál . . . 58 ft. 38 3/4 kr.

IV-ör az almászamesteri szállásnál . . . 12 ft. 38 3/4 kr.

V-ör a főmászamesteri szállásnál . . . 94 ft. 26 3/4 kr.

VI-ör az ellenőri szállásnál . . . 65 ft. 16 3/4 kr.

pengő pénzt teszen, és a mely bánatpénz a vállalkozóknak egyszersmind biztosítékul szolgáland, ugy nem különben törvényes bélyeg illetékek el látva a tordai cs. kir. sóhivatal irodájában megjelenni.

A vállalkozók az általuk elfogadott munkák tartóságáért a befizetett biztosítékon kívül minden vagyonukkal a munkára teendő megbíralásig jót állandanak, a többi csőkentőknek bánatpénzük a bevégzett áresőkentés után visszaadatik.

Az előszámítások és építési terv a rendes hivatali órákban az emlitett sóhivatalnál addig is beláthatók.

A cs. kir. pénzügyi igazgatóságtól. Kolozsvártt február 28-kán 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(346) Kiadó jószág!

Bors Albertnek Tordához közel fekvő Szindi részjószága több évekre haszonbérbe adandó. Az irt jószággal kiadandó 800 v. férőju föld, 60 sz. szénafü, szőlő, erdő, és malomról értekezödhetni személyesen vagy levél által Szinden helyt a tulajdonossal.

(347) HIRDETÉMÉNY.

Egy, a mult iskolai évben jogtant végzett fiatal egyén, a ki a német, román és latin nyelvek alapos ismerettségével bir, kész ezen nyelvekből tanítási órákat adni, s egyszersmind szabadságot veszen, magát mint tanítót ajánlani a franczia, olasz és magyar nyelvek elemeiből is, de ezen utóbbiakban csak gyermekeknek 16 évi életkoráig; ezek mellett a rajz és gyors-festési (Schnellmalerei) művészetből is kész tanítást adni. — Bővebben értekezhetni a Heltlap szerkesztőségével.

(345) Bornyumálban egy igen jó és terjedelmes szőlő eladó, akár egészben, akár kisebb darabokban. Értekezhetni iránta Schütz Károly kereskedésében.

(344) Családi gyűlés.

A Csókási féle közös ügyek vezetője m. Balla Mihály ur elhalálván, több Csókási örökösök szükségnek láttak egy családi gyűlés tartását, a melyre is a kolozsvári cs. k. vidéki parancsnokság engedelméből ide Kolozsvárra f. é. april hó 23-dik napjára a Csókási örökösök meghivatnak.

(341) Szépirás- és rajztanítási hirdetés.

Alól irtak tisztelettel jelentik a t. cz. közönségnek, hogy szépirás és rajztanítási iskolájokat f. év april 1-én megnyitják, abba leánygyermeket havonként egy pft díj mellett tanításra fölvesznek. A gyermekek n'öi munkákban is nyerhetnek oktatást, kívánság szerint. A rajz- és szépirásból külön (privát) órákat is adunk.

Szegény gyermekeket ingyen veszünk fel.

Az iskola van az óvári kisdedóvodában, a hol a beiratások is történnék. Kolozsvártt mart. 28-kán 1854.

Deuth Móricz,
Hrdina Gáspár.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár.

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.